

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓN, REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN
Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 > trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

Una inicua expoliació del centralisme

Traduhim del periódich *La Ley*:

•A proposta d' un enginyer de boscos—no sabém son nom—enviat á aquesto provincia de Salamanca pel ministre Sr. Navarro Reverte, la administració de bens del Estat, promourá, dintre breu plasso, la venda de 138 boscos públichs radicants en variis districtes del partit de la Ciutat Rodrigo.

•Tots ó casi tots los aludits boscos públichs son de la pertenencia comunal de dits pobles.

«Desde que foren catalogats en 1862, ve administrantlos lo *Cuerpo de Montes*. A partir d' aquesta fetxa també, y en virtut de la condició excepcional que per sa naturalesa *arbórea* tenian, se trobavan sustrets á la qualitat d' enagenables, y fins al present han sigut respectats en sa condicionalitat jurídica per tots los goberns y comissionats de vendas nacionals.

•L' actual ministre d' Hisenda sembla que ha otorgat dimissorias per aquesta província á un colega professional seu, lo cual, després de recorre lo partit de Ciutat Rodrigo, estima que la administració de bens del Estat deu procedir á la enagenació de tots los radicants en eixa regió.

•La comissió de vendas nacionals qui no es peresosa, ni curta, senzé pararse á pendre alé després del dictamen facultatiu, formulá sos anun-

cis, y al tenor d' ells serà comptat lo número de días que 's tardi en liquidarlos.

•Han sigut tassats en un milió de pessetas.

•Sense temor d' ésser desmentit pels fets, es assegurable que en la subasta lograrán pujar á cinqu milions y mitj de rals dits terrossos.

•Ab tals pormenors n' hi ha prou pera comprender que l' Estat no realisa un negoci ab semblant enagenació; que 'ls pobles sofreixen un cop terrible y desastrós, y que dit assumptu solzament ofereix aspecte rialler y de ganancia segura pera l' administrador de bens nacionals en dita província.

•SEIXANTA Y TANTAS MIL PESSETAS de premi y ganga pera 'l respectable funcionari á qui aludim *en un més!*»

Després d' enterarnos d' aqueixa escandalosa iniquitat comenza pe 'l centralisme; després d' aqueixa escandalosa explotació feta á pobles miserables que no contan ab res més pera viure (?) que sos *montes*, no sabém, certament, que admirar més, si la inconcebible mansuetut á que ha arribat lo país, ó la imprudència y desvegonyiment de las pandillas de polítichs que, prevalentse del ensopiment general, han acaparat los llochs públichs pera satisfacció de sas concupiscencies y de son afany inmoderat de riquesas.

Aixó ja no es governar, ni administrar, ni cosa que se li sembli. Aixó, senzillament, es una explotació sistematisada pera despollar al país y reduirlo als últims extrems de la postració y de la misèria, ab la clara intenció de robarli totes las energies y totes las forses pera que no puga destorbar la tranquila possessió y goig de las delícias del Pressupósit á aquells que 'l usufructúan.

May, á Espanya, s' havia arribat al vergonyós extrém d' indiferència ó atontament d' ara, digan lo que vulgan los diaris y patrioters, y 'ls que estan assegurats á la taula del festi.

Avans, la mateixa gent que ara explotan los països ho feyan igualment, pero guardant las apariencias, disfressant hipòcritament sos intens y vestint la buydor ab aparatosas frases d' efecte entre la gent desprevinguda. Pero avuy ja no es aixis.

El *no hay mañana* dels castellans es l' únic criteri que informa lo sistema de la trampa y 'l *anar tirant* dels governs madrilenys. Sa voracitat ja no té límits; la sua set hidrópica de fer diners, no te aturador, y per aixó, allí hont hi veu alguna cosa que puga convertirne en metàlich, hi clava sa urpada, encara que després la miseria y la desesperació sia la consecuencia de son acte d' insensatés.

Y entengas que aixó no son exageracions de *loco regionalista*. Ja avuy moltes regions d' Espanya, avans ricas y floreixents, estan convertides en hèrmots, y la única anomenada,—ben trista per cert—que actualment tenen es deguda, ó á las iunacions devastadoras que en èpocas de pluja completan la obra destructora dels governs, ó per los núvols de llagosta que en temps d' aixut ajudan á la secció *benefactora* d' investigadors, agents d' apremis y demés burots que 'ls hi envia 'l Centralisme.

En tots los païssos civilisats, lo govern no es l' explotador del pahis, sino l' administrador y l' promovedor natural del bé comú. Per aixó procura, porque aquesta es sa missió principal, fomentar tot lo que al benestar públich tendefxi. Si alguna vegada comet errors, procura corregir-se y esmenar lo dany causat. Aquí la imprevisió es lley, y no es molt, donchs, que 'l desgavell en totes las esferas en que l' Estat intervé hi domini. Y d' aixó se 'n seguit aquesta llarga y vergonyosa cadena de mals y desgracias que ve sofrint aquesta nació deixada de la mà de Deu.

¡Qui es capás de calcular la xifra á que puja la riquesa miserablement perduda desde que predomina en los antichs regnes d' Espanya una gent que sembla inepta pera gobernar y que sols allarga la mà pera captar, ó pera arreplegar lo que pot, y d' allá ahont pot? ¿Ahont anirém á parar ab aqueix sistema d' arruinar al pahis sense fré, ni mida?

Aquest misérrim estat de coses no té remey fins que totes y cada una de las regions espanyolas se convencin de que la moderació en los sacrificis que se exigeixin al pahis pera sostener las cargas del Estat, substitueixi al sistema d' expoliació que avuy domina pera satisfer las concupicencies dels partits polítichs: y de que, «cada regió, sense intervenció del Poder Central, estableixi las contribucions é impostos de tota mena que hagin de pagarse en son territori, y reguli aixis mateix los demés arbitris y totes las altres fonts d' ingressos», segons la doctrina estableta pel Regionalisme català. Fora d' aixó la salvació es impossible.

C.

SECCIÓ POLÍTICA

La conciliació conservadora silvelista està encare per mereixer.

Ab tot y 'ls esforsos que s' han fet per totes bandas no hi ha hagut manera de fer las paus en Romero y en Silvela.

Y aixis estém, entretinguts y aburrits, sense saber per quin cantó ha de caure la balança.

Hi ha qui de bona fé creu, que la tal conxorxa es impossible. Com la fusió del oli y l' aigua.

No n' hi ha per tant, home, no n' hi ha per tant.

Fins suposant que l' un dels dissidents conservadors sigui l' oli y l' altre sigui l' aigua, Deu nos guardi á nosaltres de felshi cap juguesca.

¿Per ventura no 's troba aigua embassada y oli pudrit?

Douchs, ves qui s' arrisca á aventurar judicis.

Lo que si 's pot dir es que quant meus nosaltres ni de l' aigua ni de l' oli 'n tastaréim.

Y menos de la barreja si es que arriba á perpetrarse.

Tenim lo pahidor prou delicat per anar á espalharlo ab certa mena de potingas.

Lo general Azcárraga no sap pas per hont girarse. Tant ben acostumat l' home á no móurer del despaix del ministre de la Guerra y no cuidarse de res mes que l' embark de tants mils homes, posat al cap del Ministeri no sap pas ni lo que 's pesca.

No es tot hú mauar quiotos á la guerra ó dirigir l' estol de personatges que 's menjarián l' fetge si poguessin.

Tira peixet, alló d' estarse quietó en la butaca de ministre y entre ell y l' general Bascarán preparar are 20.000 homes, are 30.000, ab tot repòs, ab silenci y soletat, sense preocuparse d' altre cosa, ni sisquera del retorn de tants infelissos que si van marxar ab ordre, van tornant sols Deu sap com, era una ganga, una solemnisima ganga, que he prou ho deu coneixer densá que está obligat á representar lo paper d' un *estadista eminent*.

Los quintos ray, creuhen com uns infelissos, s' arrengleran, 's concentran y s' embarcan com una colla de xays sense exhalar una sola queixa, sens proferir una amassassa.

En cambi 'ls personatges politichs qu' avuy presideix y capitaneja no hi ha manera de ferlos creurer, ni se 'ls *embarca* facilment com se pensava. Tots son bons per fer de jefe y no están pera formar aixís que 'ls cridan.

Y aixó que 'ls une al creurer los hi va la vida y als altres no 'ls hi va més que una miserable vanitat personal.

L' Azcárraga si que pot ben dir lo que *La boja del ilustre Guimerá*.

«La pobre porquerola densá que manava homes li sembliva qu' havia anat á menos.»

Un d' aquests días s' han reunit á Sant Sebastià: representants de las Diputacions de Bilbao, Victoria, Guipúzcoa y Nay arra.

L' objecte de tan trascendental reunió no cal dir qu' ha de ser de profit pera l' pabis basch-navarro.

Se diu que l' idea primordial dels dignes representants de la rassa euskara ha sigut la concepció de la nies complerta autonomia.

Aprenguin los denarits representants de casa nostra en las diputacions de Catalunya,

Mentres ells passan lo temps tolerant caciuerias, subvencionant carreras de cavalls, denegant uua quantitat pera la creació d' una càtedra de Dret Català y permuntent tota mena d' atropells á las costums, al dret y á la lledgua de la terra, los nobles bascongats travallan pera la llibertat que es la vida de sa rassa.

¡Quina vergonya comparar los dignes representants de Basconio y de Navarra ab los que Deu 'ns castiga à Catalunya!

Lo pobre Navarro Reverter, l' enamorat del Foment de Barcelona, està corrent perill d' acabar de mala manera.

A sa accidentada història no mes li faltava lo coronament ab què l' ha distingit lo bisbe de Mallorca.

Ex-comunió major y en tota regla.

Y are que vaigin dihent que 'ls conservadors son sinònims de catòlichs, apostòlichs y romans.

Per algo 'n Silvela 'l te present en la selecció que preconisa.

* * *

¡Pobre Navarro Reverter!

Desde la construcció del Hospital d' Alcoy à la ex-comunió del senyor Bisbe de Mallorca, quantas vicisituts, contratemps y alts y baixos.

Are fent de fusionista, are de conservadór, are negociant ab sofre, are exercint de proteccionista, ha baixat y ha caigut tantas vegadas, que al últim l' pobre home al atrapar la cartera de ministre tan desitjada, devia creurers transportat fins à la gloria.

Y de la glòria va á tréurel la terrible ex-comunió llençada per lo bisbe de Mallorca.

¡Pobre Navarro Reverter!

D' ell si que 's pot ben dir que tant va'l canti d la font que al últim ve que 's treuca.

* * *

¡Pobre Navarro Reverter!

D' ell si que 's podria fer l' anca del mon al revés.

Y ab tot y la pega que l' ha perseguit ell ha anat sempre endavant y aquí esiech y allá m' aixeco, ha arribat un moment en que ha semblat un personatge y en Cánovas mateix lo posà en lo lloc de mes perill per la pobre Hisenda espanyola.

E alló que diuhen: en terra de cegos lo borni es rey.

Nosaltres sempre ho hem cregut que tenia un ull molt viu.

Pero, fills, als mes aixerits 'ls pelan.

Y arriba un dia que tot surt al revés y al gran hisendista, al gran proteccionista y al gran catòlich, li cau al demunt la mà de la Providència.

Y 's veu al hisendista qu' ha empenyat la Hisenda d' una manera escandalosa, qu' ha eddogalat ab empréstits totes las rendas, que ha agarrotat al infelis contribuyent ab cargas y tributs insopportables, empenyent à la ruïna y à la bancarrota al Estat espanyol, deixantlo sense camisa, plé de monopolis ab cambis cada dia mes alts, sense bescos, sense bens de cap mena ahont no haigi posat mà ab son afany inmoderat de fer moneda.

Y 's veu al proteccionista pastelejant aranzels antillans que son una desgracia, entregant als Estats Units lo comers de Cuba, deixant ab un pam de nas als infelissos industrials que de bona fé creyan encare en son gran amor à la producció nacional.

Y 's veu al catòlich conservador, excomunicat per tot un senyor Bisbe, y cau la vena dels ulls dels pochs que encare li tenian y si 'l mirau tal com es, com un polítich del dia, d' esperit aventurer, aixerit, si, pero no per dur la nau à port d' aquesta infelis

Espanya tant plena de Navarros per tot arreu y tant faltada de gent que l' administri y la goberni.

¡Quin xasco pera 'ls flamants amichs del gran bisendista conservador, que tant l' ensalsaren á Barcelona.

Veurer á son gran amich, á son gefe, al seu idol, desprestigiat, caigut, excomunicat,
¡Pobres industrials catalans que encare hi creyan, quina desilució á última hora!

* * *

Una pregunta: ¿Qué no l' ha telegraflat lo Foment de Barcelona tan pròdich en dispendis telegràfichs?

Restauració Gregoriana.

I

La germana y amiga més intima que té la sagrada Liturgia es la música. Si ns hi fixem un poch, trobarém que aquesta unió natural y simèptica te molta rahó d' esser; tota vegada que, tenint l' Iglesia per objecte primari y principal rendir culte á Deu Nostre Senyor y fer participants als homens dels dons divinals, ha tingut molt en compte adoptar en l' exercici de sus manifestacions litúrgicas l' element més proporcionat á satisfacer lo deute que tenim de donar gracies al Criador per la sua gran gloria: ab lo qual logra també fins en aquest mon donar á nostre esperit certa participació celestial y ferlo viure d' alguna manera en la mateixa divina bondat.

Pera conseguir tot això res tant á propòst—y fem aquicás omis de tot lo que ja *ex opere operato*, ja per qualsevulla altra rahó, tinga mérit ó valor intrínsech—, res tant oportú dihém, com valerse d' alló que en la naturalesa humana, ó, millor dit, en l' ordre fisich, té més força d' expressió y fins nos atrevirem á dir més sublimitat y sobre tot relacions més intimas ab los afectes d' ordre espiritual.

Aixis, veyent l' Iglesia que la música, y més en particular lo cant, era l' element que reunia y tenia més caracter sadas aquestas condicions, l' adopta ab tanta predilecció que, no solament se 'l fa seu, servintse en quasi la totalitat de sus manifestacions y actes litúrgichs, sinó que li comunica energia y santedat pera obrar misteriosament en l' anima del qui l' escolta. Aquells caràcters que insinuavam, especialment l' últim, ó sia la gran germanor entre lo espiritual y l' art diví—y aquest abjectiu dice aplicat á la bella art que 'ns ocupa ja n' es d' aquesta germanor una prova ben poderosa—los veurém d' una manera clara si 'ns fixém un poch en la mateixa naturalesa de las cosas. Sinó, examinemho. ¿Què fará l' anima, per exemple, quan, vessant d' amor y agrahiment al Su-

25
prem Benefactor, busqui un medi à propòsit pera desfogarse, exteriorisant sos sentiments? Cantarà. . y, en quant puga, farà com lo Rey Profeta que no trobava manera més digna, y ensempr espontánea y que més completament satisfés la necessitat de son esperit, que entonar salmódicas alabancies que accompanyava ab las delicadas pulsacions de la súa arpa.

¿De quin medi 's valdrà una reunió de fiels, tot un poble congregat, ja pera implorar las benediccions divinas, ja pera tributar acció de gracies per un gran benefici, per fer ben sensible le seu reconeixement ó las súas esperansas en lo Deu de las misericordias? Seguirà las petjades del poble d' Israel quan, al sortir del Mar Roig, no se li ocorre altra cosa qu' entonar un cantic sublim, de segur lo més grandiós y entussiasta que ha resonat jamay sota la volta del firmament.

Qui judiqui serenament de las cosas no té més que assentir á unes veritats proclamadas en altas veus molt avans que per nosaltres, per tants sants y varons ilustres. Y, tota vegada que aqui no podém disposar de molt espay, aduhírem solament lo que escriu lo V. Beda en son tractat de música práctica, hont s' expressa aixis: «La música es molt propia pera'l tempi le per sa gran utilitat y amistat intima ab la virtut, ja que cap altra ciencia ha disfruat del privilegi d' esser admesa en l' Iglesia com la música. Ab ella devém benehir y alabar al Criador de totes las cosas, cantantli 'l cantic nou, com nos ho ensenyaren los profetas. Ab ella se celebren tots los dias los Divinals Oficis, que incessament nos convidan á la gloria sempiterna.»

Mes sobre tot aixó hi há que la mateixa voluntat divina no ha deixat de manifestarse evidentment sobre aquesta materia. En efecte, ún no pot menos d' assombrarre al passar los ulls sobre las Escripturas Santas, hont ab instancias repetidas se ns encarrega l' alabar al Senyor ab la més divina de las bellas arts. Y, pera no esser difusos copiant aqui l' enfiell de textos ab que pedriam corroborar la nostra tesis, nos contentarém ab repetir lo que diu lo P. Uriarte: «¿Qué son tots los psalms de David sinó una excitació continuada á alabar á nostre Deu ab veus é instruments?»

Per aixó no es extrany que tants y tant zelosos Pontifices y Doctors com Sant Joan Crisóstom, Sant Basili, Sant Ambrós, autor del sistema de cant del seu nom, Sant Gelasi, Sant Agustí, Sant Bernat y molts altres, en especial lo gran Sant Gregori quis ab son *Antiphonarium cento* enriquí l' Iglesia ab melodias *divinitus datae* (1); no té res d' extrany, repetim, que s' hajen mostrat verderament entussiastas admiradors de la música sacra

en las funciones litúrgicas y hajan recomenat aquesta tant sublim pràctica *verbo et exemplo*.

D' aquí es que l' Iglesia, coneixent l' importància y fins à cert punt la necessitat de la música, l' ha adoptada, ja per aumentar la magnificència de les súas solemnitats, ja com medi l' més eficàs pera transportarnos de lo material à lo espiritual, ja pera infiltrar en los cors los sentiments que enclouen en si mateixos las veritat reveladas, ja pera aconsolar à nostre esperit ab la dolsura de sas modulacions y fins per arrancar afectes de pietat dels cors més empedrehits, segons la valenta expressió de Sant Agustí: *Etiam ex corde lapideo lacrymas movet* (2). Y aquí fem punt final en una qüestió, incidentalment tocada, de la qual ni n' hauriam escrit res si no fos que avans d' ara ja havíam hagut de defensarla de paraula. Verdaderament sembla impossible, mes es aixis y l' experiència ho ensenyà massa com es prou, que no faltan persones que tenen à la música per cosa poch menos que *superflua respecte* dels actes del culte extern. Y aquesta mala opinió desgraciadament massa extesa, es, entre moltes altras, una causa del abandono general del cant genuinament litúrgich. Mes, desde un punt de vista distint, aquest abandono deporable té també la séva natural explicació. En efecte. ¿Sentim avuy en dia en nostras Iglesias melodías dignas del culte eclesiàstich? ¿Son aquestas las tradicionals, las que en altre temps feren las delícias del poble cristià y de las ànimes privilegiadas? ¿Son verdaderas expressions eufòniques de las lletras que accompanyan? ¿Desempenyan per cap concepte la missió à que l' Igesia las té destinadas? Y, finalment, ¿podém trobarhi en ellas lo més petit vestigi d' estética musical? Qüestions son aquestas à las quals anam à dedicarhi, ajudant Deu, algunes consideracions, ab l' única mira de contribuir en la modesta esfera de nostras forses à la restauració noblement empresa y sostinguda desde fa algun temps, sobre tot en l' extranger, de la música gregoriana.

RAMON CARBONELL, Pbre.

(De *La Veu del Montserrat* de Vich.)

SANCH DEL POBLE

CATALUNYA.

Lluminarias del trench d' auba
al colgarse l' sol retrau...
¡Qué alegría feyan unas!
¡Qué tristor las altres fan!...

Clarejar de la infantesa
té la vida al ponentà:
l' esperit frisós vol veure
lo que l' auba acaronà.

Y s' aboca la memoria
enterñida y febrejant,
y esbatega l' anyoransa
de celistias matinals.

Sol de vida va colgantsem,
y á la tebia claretat
que derrama, veig reviure
mos primers recorts d' infant.

L'unya vall de pagesia
m' esclareix lo cap al-tart;
mes... als ulls fa venir llàgrimas
la visió d' aqueixa vall.

Los pagesos hi eran pobres,
pró menjavan trevallant:
pá moresch duyan als llabis
á mancansas de pá blanch.

Si 's planyian de grans penas,
se 'n sabian conortar
senyat pá ab la ganiveta
que l' any vuyt los desfermá.

Al flameig de la llar viva,
los rosars á las mans,
«jalabat sia Deu!» era
lo respost del seu penar.

¿Y es assí hont ma edat primera
malaltussa hi va trobar
rejer fresca per las galtas,
per les venas bona sanch?

¿Es assí hont la pagesia
vaig apendre d' estimar
escoltant rahons y ditas,
zaborint costums y cants?

Es assí hont la llevor dolsa
de la Patria 'm germiná
cor-endius, y va arrelárseme hi
per amor y dignitat?

Sol-ponent, que ans d' enfonzarte
dins la nit celistias fas
de trench d' auba y aclareixes
lo tercer dels primers anys.

¡Cuyta, sol, á apontar-te!
¡Còlgat, sol, aviat, aviat,
que fins gela 'l moll dels ossos
lo que 'm vas iluminant!

Vells y pobres solitaris
pe 'l dolor aclaparats,
front caygut, ullada sópita,
cap y brassos tremolants:

■ Més que vius semblan cadavres
per la fossa retornats
que vaguejan per llars mortas
revenint agonitzants.

Mala lley desentrenyada
al jovent se n' emportá
y tot sembla empredrehirse
d' estranyó y de feredat.

¡Guerra, guerra malehida,
n' has malmés de bona sanch
per rescat d' honra sens honra
mal venuda pels encants!

Mala lley desentrenyada,
¿fins y á quánt perdurarás
per delmar amors dels pobres,
per dragálshi fills y pá?

¿Fins y á quánt, pares y mares,
vos será crim l' engendar
y més crim la santa ditxa
de mirarvos als fills grans?...

Vil tribut de sanch del poble,
Padre odiós de camí-ral,
jal infern torna per sempre!
¡del infern no tornis may!

D' un article regionalista que ha publicat á *Las Provincias* de Valencia nostre amich lo tant estimat dels catalans Teodor Llorente reproduhísm lo següent:

«Son interessants pera tots los que aymém la poesía valenciana 'ls Jochs Florals celebrats lo diumenje darrer á Lucena, gayrabe en familia, en una població montanyosa, sola, mitj amagada, als peus del gegantesch Penyagolosa tants cops anomenat per nostres moderns trovadors. Es una mostra de que arrela en la terra nadiua, de que creix á ple ayre aqueixa poesía que alguns judican desnarida planta d' estufa, nada en academias y ateneus al escalf d' una falsa restauració.

L' iniciador d' aquests Jochs Florals de Lucena, que comensáren l' any passat, no es poeta, ni escriptor, ni erudit; es un comerciant, un home de negocis, un home práctich, D. Gaetá Huguet, ben conegut á Castelló, ahont molts cops ha sigut diputat provincial y es persona influyent y respectada. Aquest bon patrici, gens trobadoresch ni sentimental, es un valencianista entussiasta y resolt, un enamorat de *Lo Rat Pentat*, iniciador de tot quant s' hi ha fet pera contribuir als propósits dels *Aymadors de las glorias valencianas*, y que s' indigna y s' esvalota quan sos compatripis no 'l segueixen en son camí. A Lucena hont va 'ls estius, ha trobat una colla de joves tant entussiastas com ell, y en son fill Ramon un decidit conreador de las lletras valencianas. Y d' aquest conjunt de circumstancias han nascut aquells modestos Jochs Florals, simpàtichs y flayrosos, com las flors de las montanyas.»

«En Ramon Andreu Cabrelles, mantenedor d' aquests Jochs Florals de Lucena, 'm diu que 'l va sorprendre la facilitat ab que aquells montanyosos s' assimilan la poesía de nostres moderns escriptors valencians. No 'ls hi estranya 'l llenguatje y l' estil dels poetas del *Rat Penat*. Aquí, á Valencia, la gent que no es lletrada sol dir que no entén prou aquest llenguatje, que es arcaich, y l' anomena *llemosí* pera distingirlo del valenciá usual. A Lucena, diu en Cabrelles, no passa aixó; y la rahó es fàcil de comprender. En aquella població com en tot lo Mestrat, se parla un valenciá molt mes castís que en la nostra província

y en la nostra capital. Aquellas montanyas han defensat la pureza del idioma, com també las antigas costums. En las diferentes ocasions en que las he seguidas, un dels majors plahers ha sigut enrahonar ab la gent del pahís, y sobretot, ab aquella que 's troba més arrelada al terrer y que s' ha fet menos ab los forasters.

Conversant ab los vells masovers, ab los pastors y llenyaters trobava vius en sos llabis, ab la frescor de la espontaneitat, moltes paraulas dels antichs escriptors valencians y catalans, perdudas avuy, no tantsols á Valencia sino també en las poblacions rurals del plá y de la costa. Y no tant sols paraulas sinó giros gramaticals, diccions, modismes, imatges, proverbis que donan á la llengua un sabor especial y característich.

Per aixó, 'l cultiu del idioma y la poesía valenciana, ofreixen gran interés á la provincia de Castelló, y si trobés acuillida en aquellas capital l' excellent propósit de don Gaetá Huguet y sos entusiastas coloboradors de Lucena, creantse la societat literaria pera la qual ha proposat aquest distingit valencianista lo simpátich títol de *La nostra terra*, tots estaríam de enhorabona, y en primer lloch los que aquí sostenim la insignia del *Rat-Penat* para agrupar al aymants de nostras glorias històriques y dels progressos que 's fundan en la conservació de lo que hi ha en cada poble de propi, genial y caraeterístich..

Y ab la conservació de lo que queda, la restauració de lo que s' ha anat perdent, né per vellesa ó transformació natural, sinó arrebatat per lo centralisme: que aixó es lo que vol, com nosaltres l' ilustre valencianista Teodor Llorente.

NOVAS

S' ha entaulat una polémica de mal género entre dos diaris d' aquesta ciutat, en l' ardor de la qual s' ha arribat als insults y ofensas de mes mala ley de cada un d' ells contra 'ls inspiradors de son contrincant. Se tracta de las dues collas políticas *soi disant*, conservadora y fusionista, las quinas han arribat á las mans ab un entussiasme digne de millor causa.

Lo lamentable d' aixó es que en la Huya hi cauen esmicoladas honoras, mermats prestigis y enllotat sobre tot lo nom de las classes directo-

ras de Sabadell, pagantse reciprocament las armas forasteras ab que 's persegueixen pera assassinarse sino 'l cos, l' ànima.

Veus aquí á lo que conduceix la política al estil del dia. A falta d' ideals que discutir, se rebregan las personalitats que apareixen com á porta-estandarts dels partits en discordia. Y encara no som á la fi.

LO CATALANISTA, que sempre ha renegat d' aquesta mena d' odis africans entre las entitats predominants á Sabadell, los estimula á tots á fixarse en lo tristissim estat general de la terra catalana, y 'ls excita á que, prescindint de colors ó banderias politicas de tota mena, trevallin tots plegats, ab llohabilissim zel y en estreta abrassada de germanor, pera deslliurar á Catalunya dels terribles conflictes que 'ls prohoms de sos mateixos partits nos han vingut ocasionant.

Precisan seny y patriotisme. Y si no compareixen... pitjor pera tots.

—Desde 'l dia primer del próxim Octubre quedarán obertas en lo Colegi de Sant Joseph las assignaturas de Mecánica industrial y Teoria de Teixits á càrrec respectivament del Director D. Joseph Torras y D. Antoni de P. Capmany.

Horas de clase, de 7 á 8 del matí, y de 6 á 7 tarde.

—Han comensat á Tarrasa los treballs preliminars pera la construcció d' una plassa-mercàt de ferro.

—Les impresions recullidas en los centres productors sobre del nou Aranzel de Cuba, nos fan temer que á consecuencia de la reforma sortirà bastant perjudicada mostra esportació, degut principalment als drets fiscais que contribuirán á encarir los articles y per lo tant á contréure 'l consum.

Ventatjas de la guerra ab la guerra, que patrocinavan los tabalots de café y de redacció.

Ja ho aniran veient de mica en mica. A nosaltres no 'ns ve gens de nou.

—Lo valent quinzenari popular «Lo Regionalista», ha dedicat son últim número á conmemorar la trista fetxa del 11 Setembre de 1714. En sa primera plana orlada de negre hi estampa un tros de la crida feta per la Generalitat de Catalunya en aquella fetxa *protestant de tots los mals, ruïnes y desolacions que sobrevingueren á nostra comuna patria.....*

Lo número es nutrit y valent de veras. Mereix nostre entusiasta aplauso.

—Aquesta tarde tindrà lloch en lo teatro Cervantes lo debut de la companyia infantil de sarsuela, posantse ab escena *Marina* y estreno de la sarsueta *Las bravas*. Orquesta Chapi.

—En lo Ateneo Sabadellés tindrà lloch avny un ball de vetlla, organiat per lo element jove de dita societat, y estan lo programa á càrrec de la orquesta Chapi.

—La companyia catalana avuy se despèdex de nostre públich. Per la tarda en lo teatro Euterpe posarà en escena *La rosa blanca y L' amor es cego*. Per la nit en lo teatro dels Camps, representarà *La parentela y A mitj camí*.

—Avuy nit s' posarà en escena en l' favorescut teatre de la Assoociació de Catòlichs una representació del drama en 3 actes y en vers *Los Trabucayres, y la xistosa pessa L' Anunci*.

—Lo dia 1.er del próxim Octubre comensarà la matansa de tocinos en aquesta ciutat.

—El dia 26 del actual se inaugurarán las obras del monument a Rius y Taulet, que s' axeicará a Barcelona.

—Volen un retrato d' Espanya? Donchs ilegexin. Del natural y de cos sencer.

Qui 'ns ho esplica no es sospitos. Es lo corresponsal a Madrid de *La Dinastia*. Ell ho conta y ho comenta.

•Una noticia sensacional. Se ha terminado de redactar el nuevo reglamento para las corridas de toros en Madrid (no confundir con las de provincias, como diría un comerciante) que consta de cincuenta y dos artículos y en el que se ha tenido muy buen cuidado de dejar resulta la grave cuestión de las alternativas de los espadas. Así, grave. Y no se interpreten mis palabras en sentido irónico, pues en la memoria de todos está presente el conflicto surgido no ha mucho entre toreros y periodistas taurinos.

En lo sucesivo no habrá temor de que tales choques ocurrán porque se legisla ¿porque no decirlo así? la manera de dar la alternativa a los diestros. Para tomar parte en las corridas los lidiadores todos en sus diferentes categorías, deberán torear antes en seis novilladas de puntas y tener prueba testifical de un matador de cartel que acredite la aptitud del recipiendario para el caso. Como si dijéramos certificado de buena conducta, digo de dominio del estoque y la muleta. En las alternativas se hila muy delgado. La alternativa será el reconocimiento de la fama, de la nombradía; el matador que logre la alternativa será digno de ramo de laurel, de la apoteosis.

Bueno. Esto parece que no debiera de importar sino a los aficionados pero como lo son a miles resulta que se discute con más calor que el presunto articulado de la presunta ley de la presunta autonomía de las colonias que promulgarán lo liberales en su presunta subida al poder.

—Lo Museu Episcopal de Vich ha adquirit durant lo Mes d' Agost los següents objectes:

En l' última mesada s' han collocat entre las coleccions episcopals un triptich en escultura, de molt interès per los assumptos que du representatz, obra d' últims del segle XVI; una insignia inquisitorial de plata

daurada, ab un esmalta mítx, del segle XVIII, y un luxós vano ab las barnillas de conxa, bellament miniaturat en lo país.

També pot contarse com adquisició, y no petita, la pacient y cuydadora restauració qu' s' ha fet en una imatge de la Mare de Déu que en lo segle XVI havia sigut transformada cubrintla ab pasta de cals, qual gruix en cert lloc era de cinch centímetres, y reforsantho tot ab tela encolada. Haventse tret lo que la desfigurava, ha aparegut l' imatge en sa forma y decoració primitivas, resultant un exemplar dels més notables que 's conservan à Catalunya. Sas llargues trenas, sa indumentaria, la manera com tenia l' Infant Jesús, los adornos y l' plegat dels vestits recordan molt la may prou admirada y celebrada Mare de Déu del Claustre de Solsona, lo que, si 's junta à sa procedència, ensenya que podrian ser obras las dues, si no d' una mateixa mà, d' una mateixa escola. Sembla d' últims del segle XI.

—Devant tenir lloc durant las festas de Santa Tecla l' acte d' honrar la memoria del malaguanyat crítich don Joseph Yxart, l' Ajuntament de Tarragona ha pres los següents acorts:

Primer. Ampliar fins à 2,500 pessetas lo crèdit de 1,000 votat pera dit objecte, que encara que no arribés à invertirse totalment, evitarà demanar després un credit supletori.

Segon. A las onze del matí del dia 24, se dirigirà l' Ajuntament en corporació à la casa en qu' va naixer Yxart, ahont se descubrirà la lápida commemorativa.

Tercer. Terminat aquest acte, al que s' invitara à las autoritats y corporacions, se dirigirà la comitiva al carrer que ha de portar lo nom de Yxart, ahont se colocarà la lápida que ho indiqui; y

Cuart. A las nou se celebrará un vetllada necrològica, à la que assistrà també l' Ajuntament en corporació.

—Lo mestre compositor don Amadeu Vives està escribint la música d' una ópera catalana que 's titularà *Euda d' Uriach*. Lo llibre d' aquesta obra està escrivintlo don Angel Guimerà y resulta extret de la llegenda dramàtica *Las monjas de Sant Ayman* del mateix autor.

—Lo corresponsal de *El Imparcial* à Barcelona, ha telegraflat à aquest diari que 's carlistas estan organisant pera un próxim alsament à Catalunya, apoyats ó aliats ab cert elements politichs que din sols existeixen en nostra Regió. No sabém qui poden ser aqueixos elements politichs que sols existeixen à Catalunya, encara que 's veu clar que son los regionalistas, per més que regionalistas hi ha à Navarra, Viscaya, Galicia y flos à Valencia, lo que no deu saber dit corresponsal en sa suprema ignoracia.

En quant à nostras aliansas ab los carlistas, ni contestació 's mereix. Aqueixos monstres rotatius tenen lo suprèm interès de mantenir en constant alarma al poble, y quan no hi ha res que dir de sensació, los enca-

Iregats de confeccionarlos tenen la necessitat absoluta d'inventarho, y posats en questas apreturas, hi ha corresponsal que telegrafiaria... la bola del mon.

Deu los fassa bons.

—Se troba a Barcelona abont residirà una curta temporada Mr. Foulché-Delbosc, intelligent director de la *Revue Hispanique* que s'publica a París y que ab tanta atenció y profit se dedica al estudi de la literatura catalana. Li doném lo nostra més coral benvinguda.

—A Rubí va tenir Hoch diumenge la inauguració de tres importants millors, consistents en una palanca de 20 metres de llargada sobre la riera, lo portar unes mil plomas d'ayqua potable procedents d'una finca que don Joseph Margenat té a la part de Tarrasa, y la illuminació elèctrica de la població. Los principals carrers estaven adonats ab archs de fullatje, escuts y banderas. A la tarda s'celebraren diferentas festas y durant la nit balls públichs a la plassa y societats del poble. Entre altres personas invitadas, hi assistiren los diputatats pronuncials Srs. Turull y Brujas. A iniciativa del Alcalde se obri una suscripció a favor dels fills de Rubí que retronan malalts ó ferits de Cuba y Filipinas.

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER

FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos mapas y sols val l'^e exemplar, enquadernat

S I S R A L S

y al engrós a QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Rech, 31, 2.ª, Barcelona, que serán enviadas mediante la remissió del import en sellos de franqueig ó lletres de fácil cobro.

A VÍS

Pera tots los assumptos relacionats ab la Societat de Segurs contra incendis

La Catalana

dirigirse a D. Antoni de P. Capmany, carrer de Sant Joan, 43.

S A B A D E L L

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera familiars y particulars; molta natedat y economia.

Espartería, 6 y Vidriería, 12

(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGUÉS Y COMP.^-Crehueta, 92-SABADELL

OBRA NOVA TERRA BAIXA

Drama en tres actes y en prosa

ORIGINAL DE

Angel Guimerá

Se ven en las principales librerías.

Preu: 2 pessetas.

IMPREMPTA. - En la d' aquest periódich, carrer de CALDERON, 36, se fan tota classe de treballs á preus reduuits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,
se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMPTA TUGAS. - CALDERON, 36

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderón, 36.—SABADELL.